

Beleidskader 'Zorg voor de jeugd in Zeeburg'

- Samenvatting -

Amsterdam, 28 februari 1997

Stadsdeel Zeeburg

1 Inleiding

Investeren in de jeugd van nu is investeren in de toekomst van onze samenleving. En daarbij gaat het zeker niet alleen om kinderen en jongeren die al een goede startpositie hebben. Onze zorg zal ook en vooral moeten uitgaan naar kinderen en jongeren wier toekomstperspectief minder rooskleurig is, wier ontwikkelingskansen en -mogelijkheden beperkt zijn of bedreigd worden.

Duidelijk is dat de overheid ook een verantwoordelijkheid heeft in de zorg voor de jeugd¹. De rijksoverheid heeft in de afgelopen jaren veel van haar taken op dit gebied overgedragen naar andere bestuurslagen: provincies, gemeenten en stadsdelen. Daarmee komt de lokale overheid voor een nieuwe uitdaging te staan: vorm te geven aan een verantwoord lokaal jeugdbeleid, samen met vele anderen.

Het stadsdeel Zeeburg wil deze uitdaging aangaan. In het afgelopen jaar zijn daartoe de eerste stappen al gezet:

- Via een inventarisatie onder organisaties die met de Zeeburgse jeugd werken zijn knelpunten en oplossingen in kaart te gebracht².
- Vervolgens (oktober 1996) is een werkconferentie georganiseerd met de belangrijkste actoren in het veld, waarbij de uitkomsten van de inventarisatie zijn uitgediept en zijn voorzien van commentaar.
- Het stadsdeelbestuur heeft op 17-12-1996 besloten om eenmalig f 700.000,- uit eigen middelen beschikbaar te stellen ter versterking van het lokale jeugdbeleid.
- Er is een beleidskader voor het Zeeburgse jeugdbeleid ontwikkeld, waarin het te voeren beleid ten aanzien van de jeugd inhoudelijk en organisatorisch is uitgewerkt.

Deze notitie is een samenvatting van het bovengenoemde beleidskader, bedoeld om betrokkenen te informeren over de hoofdlijnen van het ontwikkelde beleid. Uiteraard zal het beleidskader nog besproken worden met de betrokken veldpartijen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van activiteiten met en voor de jeugd.

Noot 1

Met 'jeugd' bedoelen we in dit beleidskader: alle kinderen en jongeren van 0-24 jaar. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt in vier leeftijdscategorieën, te weten:

- voorschoolse leeftijd (baby/kleuter) 0-4 jaar;
- basisschool leeftijd (kinderen) 4-12;
- voortgezet onderwijs leeftijd (tieners/jongeren) 12-18 jaar;
- naschoolse leeftijd (jongeren/jong-volwassenen) 18-24 jaar.

Noot 2 Het betreft de Quick Scan 'Zorg voor de jeugd in Zeeburg' (Van Dijk, Van Soomeren en Partners, oktober 1996).

2 Een visie op jeugd en op zorg voor de jeugd

Visie op de jeugd

Benadering van de jeugd

Bij de benadering van de jeugd staan drie dingen voorop:

- *Respect en waardering* voor de kwaliteiten van de jeugd: een goede aanpak *versterkt* de eigen kracht van de jeugd en zwakt die niet af.
- Erkenning van de maatschappelijk kwetsbare positie van de jeugd: de jeugd heeft recht op onze *zorg en bescherming* daar waar hun normale ontwikkeling bedreigd wordt.
- De jeugd is ook een 'leerwerkplaats' voor participatie aan de samenleving: volwassenen moeten *steun en begeleiding* bieden bij dit opgroeien naar volwassenheid.

Opvoeden = mainstreaming

In onze samenleving staat volwassen worden voor het ontwikkelen van: een eigen identiteit als individu, economische zelfstandigheid (werk/inkomen), sociale binding (vrienden/deelname aan verenigingen, groepsactiviteiten, buurtleven) en moreel normbesef.

Iemand die deze doelen realiseert participeert aan de 'mainstream' van de samenleving. Opvoeden kan dan gezien worden als: de jeugd zo toerusten dat zij ook *kunnen* mainstreamen - als ze dat willen³.

Opgroeien = een keten van ontwikkelingsschakels

Het opgroeien naar volwassenheid kan gezien worden als een keten van ontwikkelingsschakels, waarbij de overgang naar een volgende schakel nooit geheel vrij van problemen is. De meeste kinderen en jongeren kunnen deze normale ontwikkelingsproblemen zelf - met steun van hun natuurlijke netwerk - oplossen. Een kind dat daar *niet* in slaagt raakt op achterstand, raakt verwijderd van de mainstream. Zo'n kind kan ontwikkelingsproblemen in daarop volgende schakels ook niet goed de baas. Zo kan een geringe achterstand in de kinderjaren zichzelf gaandeweg versterken tot ernstige vormen van ontsporing in de tiener- of adolescentiejaren.

Hoe goed 'doet' de jeugd het in de ontwikkelingsketen?

Uit verschillende landelijke onderzoeken blijkt dat circa 85 tot 90% van de jeugd geen echte problemen ondervindt bij het doorlopen van de ontwikkelingsketen. De resterende 10 tot 15% bestaat uit kinderen en jongeren bij wie de normale ontwikkeling naar volwassenheid verstoord is of bedreigd wordt. Bepaalde groepen jeugdigen in deze '10-15% categorie' oververtegenwoordigd - Schuyt (1996) spreekt in dit verband van '*maatschappelijk kwetsbare jeugd*'. Het betreft: kinderen uit migrantengezinnen, kinderen uit eenoudergezinnen en kinderen

Noot 3 Afwijken van de mainstream - een eigen weg inslaan - is uiteraard niet verboden en wordt in bepaalde gevallen ook maatschappelijk hoog gewaardeerd. Het gaat dan om positieve en zelfgekozen afwijking. In negatieve zin afwijken - omdat het niet lukt om te mainstreamen - is voor niemand prettig.

uit de laagste sociaal-economische milieus.

Zorg voor de jeugd: één doel, twee hoofdlijnen, drie partners

Eén doel

Hoe verschillend alle betrokkenen bij de zorg voor de jeugd ook mogen zijn - van politie tot sportvereniging, van kinderen tot wethouders - uiteindelijk hebben zij wel één gezamenlijk doel voor ogen: *samen zorgen dat het goed gaat met de jeugd in Zeeburg.*

Twee hoofdlijnen

Zorg voor de jeugd heeft betrekking op *alle* jeugdigen in Zeeburg. Daarbinnen kunnen problemen en groepen aangewezen worden die extra zorg en aandacht verdienen - naast en aanvullend op de algemene zorg. Dit leidt tot twee hoofdlijnen van beleid:

- algemene zorg die zich richt op alle jeugdigen en
- specifieke zorg, die zich richt op bepaalde welomschreven doelgroepen (kwetsbare groepen) of problemen.

Drie partners

Bij de zorg voor de jeugd zijn veel personen, groepen, organisaties en instanties betrokken. Deze kunnen in drie hoofdgroepen verdeeld worden:

- *In de eerste plaats de jeugd zelf*⁴
De eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van jeugd en hun opvoeders vormen vertrekpunt en doel van het jeugdbeleid. Dit betekent wel dat de systeemwereld ruimte moet geven aan de jeugd om die verantwoordelijkheid te *nemen*, waar te maken. Sleutelbegrippen hierbij zijn *jeugdparticipatie* (meepraten, meedenken, meedoen) en goede *communicatie* met de jeugd.
- *De groepen, organisaties en instanties die met de jeugd werken (veldpartijen)*
Een belangrijk subdoel van het jeugdbeleid is dat de activiteiten van de veldpartijen beter op elkaar afgestemd raken: er moet een sluitend netwerk van logisch samenhangende activiteiten komen. De veldpartijen hebben daarbinnen een geschakelde verantwoordelijkheid: ieder doet zijn deel. Taak van het stadsdeel is om zo'n netwerk tot stand te helpen brengen: het regisseren van de samenwerking en de onderlinge afstemming.
- *De lokale overheid (stadsdeel)*
Het stadsdeel voert de regie over het lokale jeugdbeleid. Het gaat daarbij vooral om het aansturen van het samenspel tussen de drie actoren: jeugd en opvoeders, veldpartijen en de lokale overheid zelf. Daarvoor zijn een eenduidige visie nodig en een heldere organisatiestructuur.

Noot 4 In veel gevallen wordt met de jeugd zelf ook verwezen naar de ouders. Dit geldt uiteraard met name voor de jongere groepen; naarmate de jeugd ouder wordt komt de verantwoordelijkheid voor het eigen welvaren steeds meer bij de jongere zelf te liggen.

3 De jeugd in Zeeburg: wat weten we (niet)?

Algemene kenmerken van de jeugd in Zeeburg⁵

- * De *inkomenspositie* van de Zeeburgse bevolking behoort tot de laagste in Amsterdam⁶.
- * In Zeeburg zijn relatief veel *eenouder-gezinnen* (10% van alle huishoudens, tegen 8% in geheel Amsterdam).
- * Zeeburg heeft (per 1-1-1996) 29.735 inwoners. Daarvan behoort //% tot de categorie 'jeugd' (0-24 jaar).
- * De herkomst van de Zeeburgse jeugd is zeer divers: // % is van Nederlandse herkomst. De herkomst van de overige // % is: Marokkaans (//%), Surinaams (%), Turks (%), Zuid-Europees (%), Antilliaans (%) en % uit andere landen.

Problemen gesignaleerd door sleutelpersonen⁷

Jeugd tot 12 jaar (// kinderen):

- * achterstanden in (school-)taalontwikkeling bij veel kinderen (ook autochtone kinderen), achterstanden bij het spelen,
- * mindere geneigdheid bij bepaalde (Marokkaanse) ouders om gebruik te maken van opvangmogelijkheden voor de kinderen,
- * tekorten in het aanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning.

Jeugd van 12 - 18 jaar (// tieners/jongeren):

- Er zijn problematische groepen: vooral jongens (15-18 jaar) van Marokkaanse of Surinaamse herkomst.
- Leerachterstanden op school bij allochtone jongeren.
- Verkeerde schoolkeuze (VO) bij allochtone jongeren: meestal te hoog schoolniveau - dit vergroot het risico van uitval.
- Gebrekkige communicatie tussen VO-scholen en allochtone ouders.
- Onvoldoende aanbod voor jongeren die op school niet meer goed te handhaven zijn. Onvoldoende *activerend* aanbod voor 15 - 18 jarigen en onvoldoende differentiatie in het aanbod.
- Weinig geschikte werkgelegenheid in het stadsdeel.

Lacunes in de beschikbare informatie

De informatiepositie van het stadsdeel en de uitvoerende organisaties over de leefwereld van de jeugd en het beschikbare aanbod aan de jeugd is nog niet optimaal: verbetering maakt onderdeel uit van het jeugdbeleid van het stadsdeel.

Noot 5 De informatie in deze paragraaf is ontleend aan cijfers van O + S d.d. 01-01-1996, het stadsdeel Zeeburg, de Quick Scan en de Werkconferentie Zorg voor de jeugd in Zeeburg.

Noot 6 Het gemiddelde besteedbare jaarinkomen per huishouden ligt in Zeeburg onder de 23.000 gulden. Zeeburg zit daarmee onderin de Amsterdamse inkomensladder: alleen in Westerpark ligt het gemiddelde inkomen nog iets lager, in de overige stadsdelen ligt het hoger.

Noot 7 Aan de leeftijdsgroep 18-24 jaar is in de quick scan geen expliciete aandacht besteed. Wel is duidelijk dat werkloosheid onder een deel van deze jongeren een probleem vormt.

4 Hoofdpijnen van het beleid 'Zorg voor de jeugd'

Het beleid 'Zorg voor de jeugd' kent twee hoofdpijnen: algemeen jeugdbeleid en specifiek jeugdbeleid. Het is echter nadrukkelijk *niet* de bedoeling om twee aparte voorzieningencircuits in het leven te roepen voor kwetsbare jeugd enerzijds en de overige jeugdigen anderzijds.

- Algemene jeugdvoorzieningen moeten ook toegankelijk zijn voor jeugd uit kwetsbare groepen. Vergroten van deze toegankelijkheid is juist één van de doelen van het specifieke beleid.
- Andersom geldt dat het maatschappelijk niet aanvaardbaar is dat de overheid probleemjongeren wél helpt als zij tegelijkertijd jeugd die geen problemen veroorzaakt in de kou laat staan. Het gaat dus om het ene doen en het andere niet laten.

4.1 Algemeen jeugdbeleid: preventie, participatie en perspectief

Het algemeen jeugdbeleid van het stadsdeel richt zich op drie (preventieve) speerpunten⁸:

- *preventie*: de ondersteuning van ouders bij de opvoeding van hun kinderen en vroegtijdige onderkenning en oplossing van problemen;
- *participatie*: stimuleren dat kinderen en jongeren actief kunnen participeren in de lokale samenleving;
- *perspectief*: eraan bijdragen dat de jeugd reële perspectieven heeft op goede huisvesting en betaald werk/zinnige tijdsbesteding.

Het maken van een goede aansluiting met het curatieve en correctieve veld is een belangrijk aandachtspunt binnen het preventieve beleid.

Preventie

Een goede preventieve benadering begint al vroeg in het leven van het kind en wordt langs twee parallel lopende lijnen ontwikkeld:

- 1 *algemene preventie*: algemene activiteiten die ouders ondersteunen in de zorg voor en opvoeding van de kinderen.
- 2 *individuele signalering en correctie*: signaleren en corrigeren van stagnerende ontwikkeling bij individuele kinderen. Dit vereist goede samenwerking tussen meerdere instellingen.

Verder moet binnen het preventiebeleid een onderscheid gemaakt worden naar leeftijdsfasen. Zo ontstaat een preventiematrix waarvan alle cellen gevuld moeten zijn. Voor Zeeburg is het beeld als volgt.

Noot 8 Preventie is de centrale as die door het algemene beleid heen loopt. Participatie en perspectief zijn in feite verbijzonderingen van de preventieve benadering.

Matrix Preventie naar leeftijdsgroep

leeftijdsgroep	algemeen preventief	bereik (per jaar)	signalering en correctie	bereik (per jaar)
jonge kinderen (0 - 4) aantal: 1836	<ul style="list-style-type: none"> • peuterspeelzalen • kinderopvang • naschoolse opvang • jeugdgezondheidszorg 	130 240 plaatsen 170 allen	<ul style="list-style-type: none"> • opvoedingsondersteuningsprojecten (Opstap, Opstapje, Opvoeden Zo) • buurtnetwerk JHV 	450 20
kinderen (4 - 12) aantal: 2947	<ul style="list-style-type: none"> • basisschool • kinderwerk • sportbuurtwerk 	2760 10.000 bezoeken 9000 bezoeken	<ul style="list-style-type: none"> • buurtnetwerk JHV 	20
tieners/ jongeren (12 - 18) aantal: 1855	<ul style="list-style-type: none"> • voortgezet onderwijs • Tienerwerk • Sportbuurtwerk • Arbeidsbemiddeling 	? 19.000 bezoeken 9.000 bezoeken 150	<ul style="list-style-type: none"> • Vangnetwerkonderwijs • Spijbelprojecten • Nieuwe Perspectieven • Jeugdhulpverlening • Politie 	100-150 ? 20 ? 50
jongeren/jong volwassenen (18 - 24) aantal: 2321	<ul style="list-style-type: none"> • huisvesting • JWG • Jeugd- en jongerenwerk • Sportbuurtwerk 	? 91 (± 75% met baan) 19.000 bezoeken 9.000 bezoeken	<ul style="list-style-type: none"> • Project in kader van Jeugd en Veiligheid • Nieuwe Perspectieven • Jeugdhulpverlening • Politie 	15 10 ? 50

Participatie

Onder jeugdparticipatie wordt verstaan: kinderen en jongeren stimuleren om een actieve inbreng te hebben in de dingen die hen aangaan.

Jeugdparticipatie heeft verschillende voordelen:

- het versterkt een positief zelfbeeld bij de jeugd en traint belangrijke (sociale) vaardigheden
- het versterkt de sociale en maatschappelijke binding van jeugdigen
- het draagt bij aan de kwaliteit van het aanbod van jeugdorganisaties en het probleemoplossend vermogen van veld en overheid.

In Zeeburg zou jeugdparticipatie langs de volgende lijnen uitgewerkt kunnen worden:

- vergaren van informatie over en bij de jeugd (onderzoek);
- het organiseren van overleg met de jeugd;
- het ontwikkelen van methoden van vraaggericht werken door de instellingen die direct met jeugd werken;
- participatieprojecten: kinderen en jongeren plannen laten ontwikkelen of activiteiten laten uitvoeren ter verbetering van de eigen buurt (leefbaarheid);
- ondersteuning van eigen initiatieven/zelforganisaties van jongeren.

Perspectief

Voor Zeeburg zijn de mogelijkheden om aan de perspectiefkant echte

veranderingen te bewerkstelligen zeer gering. Verbetering op dit vlak moet vooral gezocht worden in:

- een versterkt toezicht op de doorstroom van jeugdige schoolverlaters naar JWG of vervolgopleiding: jongeren die in het JWG thuishoren moeten daarin ingesluit worden;
- een beter en actiever gebruik van stedelijke voorzieningen op het gebied van arbeidstoeleiding en arbeidsbemiddeling.

Daarnaast kan het stadsdeel zelf samen met het veld projecten opzetten om jongeren die buiten de bestaande kaders vallen een perspectief richting arbeidsmarkt te bieden. Een combinatie van werken en leren verdient daarbij de voorkeur.

4.2 Specifiek beleid: kwetsbare groepen

Hier is de ketenbenadering van Schuyt als leidraad gebruikt⁹. Deze benadering is vooral bedoeld als methode om greep te krijgen op de problematiek van kwetsbare jeugd en vervolgens een structurele aanpak te ontwikkelen. Daarbij is de verdeling van verantwoordelijkheden tussen alle betrokken organisaties van groot belang: er is sprake van een *geschakelde verantwoordelijkheid*.

De ketenbenadering maakt de betrokkenen alert op zwakke schakels - deze moeten opgespoord en versterkt worden. Er kunnen vier typen van zwakte in de keten zitten:

- onvoldoende zorg voor kwetsbare jeugd binnen een schakel
- onvoldoende samenhang tussen opeenvolgende schakels;
- te weinig aandacht voor de kwetsbare overgangen tussen schakels;
- ontbreken van een consistente benadering door de hele keten heen.

Voor alle zwaktes in de keten bestaan oplossingen die in de praktijk al worden toegepast en goed blijken te werken.

Uit de Quick Scan en uit de Werkconferentie 'Zorg voor de jeugd in Zeeburg' komt duidelijk naar voren dat er in Zeeburg nog geen sprake is van een goed geschakelde zorg voor de kwetsbare jeugd.

In de komende tijd zal er aan gewerkt moeten worden om de belangrijkste zwaktes in de Zeeburgse keten op te sporen en te versterken.

Noot 9

Schuyt onderscheidt in het totaal 10 schakels in de ontwikkelingsketen van de jeugd naar volwassenheid. In een bijlage bij deze notitie is een schematisch overzicht opgenomen van de 0 schakels, de belangrijkste problemen die daarin op kunnen treden, de oplossingen/aanpakken en de betrokken partijen.

5 Bestuurlijk en organisatorisch kader

Binnen het lokale jeugdbeleid heeft het stadsdeel een regierol. Over het hoe, wat en waarom van die regierol is recent een aparte notitie verschenen¹⁰.

5.1 Enkele uitgangspunten

- Het stadsdeel(bestuur) is verantwoordelijk voor de regie binnen de preventieve zorg voor de jeugd, aangezien het stadsdeel in een zodanige positie verkeert dat zij het best in staat is om deze rol te vervullen en omdat er binnen het beleid keuzes gemaakt moeten worden over de besteding van publieke middelen - en dat is een politieke verantwoordelijkheid.
- De mogelijkheden van het stadsdeel om effectief te kunnen registreren worden beperkt door:
 - de spreiding van verantwoordelijkheden over verschillende bestuurslagen; zo heeft het stadsdeel geen directe zeggenschap over de jeugdhulpverlening, de politie en het justitiële circuit;
 - de niet optimale informatiepositie van het stadsdeel;
 - de verdeling van taakvelden binnen het stadsdeelapparaat zelf: de intersectorale samenwerking moet nog meer gestalte krijgen.
- De regierol kan alleen effectief worden uitgevoerd als daarvoor een draagvlak bestaat in het veld. Wederzijdse commitment (stadsdeel - veld) zal expliciet worden vastgelegd.

5.2 Organisatiestructuur: regiegroep, werkgroepen, jeugd/ouders betrekken

De regiegroep

De samenwerking tussen het stadsdeel en het veld zal worden vormgegeven door het instellen van een *Regiegroep 'Zorg voor de jeugd in Zeeburg'*, waarin de sectoren die direct van belang zijn voor het jeugdbeleid vertegenwoordigd zijn¹¹.

Noot 10 Het betreft de notitie '*Zorg voor de jeugd: de rol van de lokale overheid*', d.d. 31-01-1997.

Noot 11 Aan de volgende instellingen en organisaties is gevraagd een vertegenwoordiger op het niveau van directie of management af te vaardigen voor deze regiegroep:

- Stichting Welzijn Zeeburg (SWZ)
- Maatschappelijke Dienstverlening en Samenlevings Opbouw (MDSO)
- Nieuwe Perspectieven
- Psychologisch Pedagogisch Instituut (PPI)
- GG&GD (afdeling jeugdgezondheidszorg)
- basisonderwijs (openbaar en bijzonder)
- politie

Vanuit het stadsdeel neemt naast ambtenaren de wijkwethouder welzijn deel aan de regiegroep. Een eerste bijeenkomst heeft plaatsgevonden op 17 februari jl.

Werkgroepen

De regiegroep is verantwoordelijk voor de verdere uitwerking van het jeugdbeleid en de aansturing en bewaking daarvan op hoofdlijnen. Voor de uitwerking van het beleid op onderdelen kunnen aparte *werkgroepen* of projectgroepen worden ingesteld.

De relatie met de bevolking (jeugd/ouders): participatie

Jeugd/ouders zullen betrokken worden bij concrete onderwerpen die hen direct aangaan. Methoden kunnen zijn:

- invoeren van methoden van vraaggericht werken door de instellingen (inclusief onderwijs) die direct voor de jeugd werken;
- informatieverzameling bij de jeugd over leefwereld, wensen, behoeften en eigen mogelijkheden om zaken te verbeteren.

5.3 Voortgang van het beleid: uitwerken beleidskader, monitoring en evaluatie

Het beleidskader 'Zorg voor de jeugd in Zeeburg' is nog algemeen van aard. In de komende periode zal het beleidskader nader uitgewerkt worden in concrete plannen van aanpak:

- De leden van de regiegroep zullen het beleidskader binnen de eigen organisatie bespreken - het beleidskader wordt vervolgens waar nodig aangepast (periode: voorjaar 1997).
- De regiegroep stelt een convenant of '*mission statement*' op waarin de intentie samen te werken wordt vastgelegd. Alle deelnemers ondertekenen namens hun organisatie dit stuk (voorjaar 1997).
- De regiegroep stelt vast welke hoofdlijnen nadere uitwerking verdienen. Per hoofdlijn wordt vastgesteld welke organisaties en sectoren direct betrokken zijn. Vertegenwoordigers daarvan worden uitgenodigd in een *werkgroep* die de betreffende hoofdlijn uitwerkt.

Verantwoording naar het bestuur

Het (meerjaren) plan van aanpak dient goedgekeurd te worden door het stadsdeelbestuur. In de daarop volgende jaren rapporteert de regiegroep jaarlijks over de voortgang van het beleid middels:

- een jaarwerkplan voor het komende jaar (najaar)
- een evaluatie/voortgangsverslag van het afgelopen jaar.

Deze rapportages worden besproken en goedgekeurd in de Commissie Welzijn en zo nodig in de stadsdeelraad. Daarnaast wordt het stadsdeelbestuur op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen door de wijkwethouder welzijn.

Bijlage

De ketenbenadering in schema

In het volgende schema wordt per schakel op een rijtje gezet welke problemen zich kunnen voordoen, welke groepen het betreft, welke maatregelen mogelijk zijn om deze problemen op te lossen of te verminderen en welke organisaties en instituties betrokken zouden moeten worden bij het nemen van maatregelen. Dit schema kan dienen als basis voor de nadere inventarisatie van de keten door het stadsdeel. Elk onderdeel (problemen, risicogroepen, maatregelen en betrokken partijen) moet per gebied nader ingevuld worden.

schakel	problemen	risicogroepen	maatregelen	betrokken partijen
1 het gezin	taalachterstand jonge kinderen afwijkende verzorgings-/opvoedingspatronen	jonge kinderen in allochtone gezinnen	vroegtijdige interventieprogramma's (NB: kan contra-productief zijn!)	gemeente (GGD) GVO
2 relatie gezin - school	geringe betrokkenheid ouders bij school verminderde schoolprestaties kind problematisch gedrag niet (tijdig) opgepakt	kinderen uit kwetsbare gezinnen en m.n. bepaalde allochtone groepen (Marokkanen, Creolen)	speciale ouderbegeleiding taal- en onderwijsprogramma's voor ouders	gemeente stadsdelen basisscholen etnische gemeenschap
3 op school	achterblijvende schoolprestaties	kinderen uit kwetsbare gezinnen, m.n. allochtone	onderwijsvoorrangsbeleid kwaliteitsverbetering leermethoden multiculturalisering van onderwijs (-personeel)	gemeente stadsdeel scholen scholen stadsdeel

schakel	problemen	risicogroepen	maatregelen	betrokken partijen
4 vrije tijd na school	<p>veel ongestructureerde vrije tijd</p> <p>ontbreken sociale controle</p> <p>geringe kans op (bij)baantjes</p>	kwetsbare jongeren	aanbieden buitenschoolse opvang	<p>scholen</p> <p>club- en buurt-huiswerk</p> <p>sportorganisaties</p> <p>etnische (zelf)organisaties</p> <p>jeugdhulpverlening</p> <p>werkgevers</p> <p>vrijwilligers</p>
5 schooluitval	<p>veel spijbelen</p> <p>kleine criminaliteit e.a. deviant gedrag</p> <p>voortijdig school verlaten</p>	kwetsbare jongeren, m.n. allochtonen van de 'anderhalve generatie'	<p>vroegsignalerings-systeem met persoonlijke begeleiding</p> <p>revitalisering jeugd-reclassering</p> <p>schakelpunten</p>	<p>scholen</p> <p>gemeente</p> <p>politie</p> <p>stadsdeel</p> <p>jeugdhulp-verlening</p> <p>reclassering</p> <p>etnische (zelf)organisaties</p>
6 beroepsvoor-bereiding	<p>aanbod opleidingen te vakgericht</p> <p>onvoldoende aansluiting school - werk</p>	kwetsbare jongeren, m.n. allochtonen	<p>vaardigheids-programma's in LBO/MBO</p> <p>samenwerking opleidingen - werkgevers</p> <p>allochtonentrajecten in leerlingstelsel</p>	<p>gemeente</p> <p>lokale bedrijfs-leven/werkgevers</p> <p>LBO- en MBO-opleidingen</p> <p>streekscholen</p>

schakel	problemen	risicogroepen	maatregelen	betrokken partijen
7 het vinden van werk	<p>geringe kansen op arbeidsmarkt (o.a. door lage scholing)</p> <p>discriminatie door arbeidsbemiddeling en werkgevers</p>	kwetsbare groepen, m.n. allochtone jongeren	<p>werkgelegenheidsbevordering voor jongeren en daarbinnen aparte trajecten voor allochtone jongeren</p> <p>tegengaan discriminatie bij werkgevers en arbeidsbemiddelaars</p> <p>vaardigheidsprogramma's voor jongeren</p> <p>vergroten participatie allochtonen in vakorganisaties of oprichten parallele allochtone organisaties</p>	<p>gemeente</p> <p>stadsdeel</p> <p>werkgevers-(organisaties)</p> <p>lokale bedrijfsleven</p> <p>arbeidsbemiddeling</p> <p>vakorganisaties</p> <p>etnische (zelf)organisaties</p>
8 op het werk	vergroete kans op uitval uit werk	kwetsbare jongeren (schoolverlaters)	<p>vroegsignaleringsstelsel met persoonlijke begeleiding</p> <p>formele kwaliteitsverbetering op de werkplek (taal/vaktechnisch)</p>	<p>werkgevers-(organisaties)</p> <p>vakbeweging</p> <p>etnische (zelf)organisaties</p>
9 zonder werk	<p>cirkelgang: uitval uit werk leidt tot toename crimineel gedrag (recidive)</p> <p>toenemende criminaliteit leidt tot langdurige werkloosheid</p>	oudere kwetsbare jongeren die op jongere leeftijd kleine criminaliteit pleegden	<p>intensieve trainingsprogramma's (arbeidsrehabilitatie)</p> <p>disciplinerende maatregelen in combinatie met beroepsvoorbereiding</p> <p>snel/consequent maar niet persé zwaar straffen</p>	<p>justitie/justitiële instellingen</p> <p>scholingsinstellingen</p> <p>jeugdhulpverlening</p>
10 de multi-culturele organisatie	Organisaties zijn onvoldoende ingesteld op bedienen van multi-culturele samenleving	Allochtone jongeren en hun ouders	<p>tegengaan discriminatie bevorderen tolerant klimaat aannemen (meer) etnisch personeel</p> <p>Specifieke programma's voor conflictbemiddeling bij etnische spanningen</p>	alle organisaties in Zeeburg